

Barnafödande för kvinnor i åldrarna 15–19 och 45–49 år

2021

Demografiska rapporter 2021:5

Demographic reports 2021:5

Barnafödande för kvinnor i åldrarna 15–19 och 45–49 år

Producent SCB, Statistiska centralbyrån
Avdelning för Social statistik och analys
701 89 Örebro
010-479 50 50

Förfrågningar Li Ma
010-479 40 11
li.ma@scb.se
demografi@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, Barnafödande för kvinnor i åldrarna 15–19 och 45–49 år.
Demografiska rapporter 2021:5

ISSN: 1654-1510 (Online)

URN:NBN:SE:SCB-2021-BE51BR2105_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Bakgrund och syfte

Sedan år 1970 har antalet barn födda av kvinnor under 20 år minskat kraftigt medan antalet barn födda av kvinnor äldre än 44 år ökat. I dag är det ungefär lika många barn som föds av de yngre och de äldre kvinnorna. År 2020 föddes 1 procent av barnen av kvinnor i åldrarna 15–19 och 45–49 år. Trots att antalet födda av yngre och äldre kvinnor är få i förhållande till alla födda, finns det ett intresse för barnafödandet bland dessa kvinnor. Utvecklingen av barnafödandet bland äldre kvinnor är till exempel viktig för vården, då risken för komplikationer vid graviditet och förlossning är högre för äldre kvinnor.

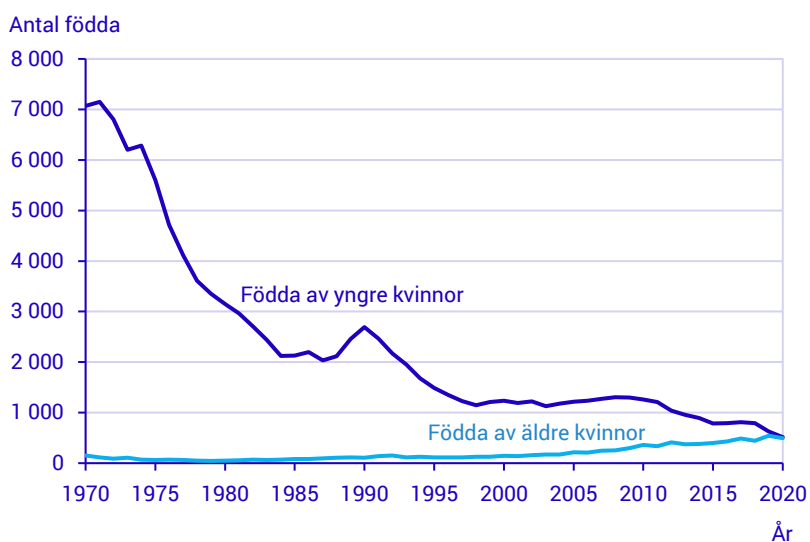
Syftet med denna rapport är att beskriva barnafödandet över tid för kvinnor i åldrarna 15–19 och 45–49 år. I rapporten redovisas hur barnafödandet för den yngre respektive äldre gruppen kvinnor har utvecklats i olika delar av landet och hur utvecklingen har varierat i olika demografiska och sociala grupper. I rapporten beskrivs resultaten efter nationell bakgrund, utbildningsnivå, familjesituation och barnets ordningsnummer.

Rapporten fokuserar på den senaste tjugoårsperioden, 2001–2020. Med tanke på att det i vissa grupper finns för få yngre och äldre kvinnor eller födslar grupperas kvinnorna i femårsgrupper, 15–19 år respektive 45–49 år. Utvecklingen av barnafödandet redovisas för Sveriges 21 län för perioderna 2001–2005, 2006–2010, 2011–2015 och 2016–2020. Variationen i barnafödande mellan olika demografiska och sociala grupper redovisas på riksnivå.

Övergripande bild av barnafödande i olika län

Antalet barn födda av kvinnor i åldrarna 15–19 år har minskat kraftigt från drygt 7 000 barn till ungefär 500 barn från 1970 till 2020, vilket visas i diagram 1. Under samma period har antalet födda av kvinnor i 45–49 års ålder ökat från ungefär 120 till 500 barn, och ökningen är särskilt tydlig de senaste 20 åren.

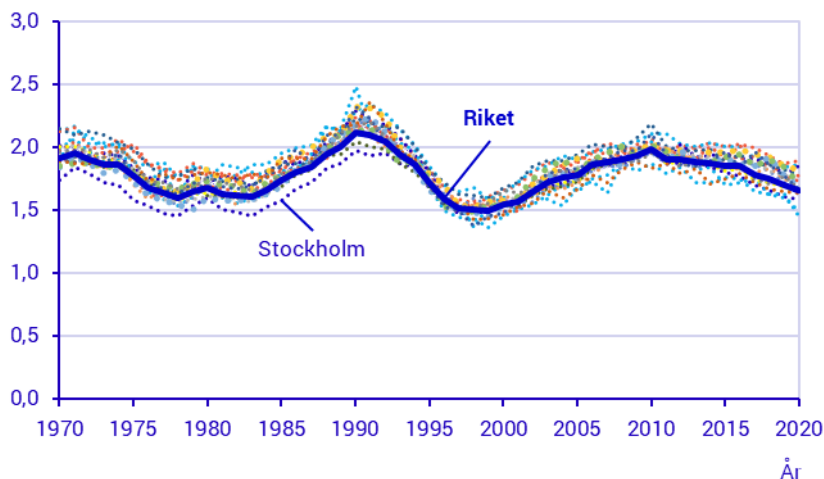
Diagram 1
Antal födda av yngre (15–19 år) och äldre (45–49 år) kvinnor, 1970–2020

En övergripande bild av den summerade fruktsamheten för kvinnor i barnafödande åldrar i olika län jämfört med riket under perioden 1970–2020 redovisas i diagram 2. Generellt har fruktsamheten för rikets 21 län utvecklats på liknande sätt, och följer de upp och nedgångar i fruktsamheten som skett i riket. Fram till omkring år 1990 har Stockholms län haft lägre fruktsamhet än andra län, men åren därefter närmar sig länet rikets nivå. Den senaste 20-årsperioden syns en ökning av summerade fruktsamhet under 00-talet, vilket följs av en minskning under 10-talet.

Diagram 2
Summerad fruktsamhet för kvinnor i barnafödande åldrar (15–49 år) i olika län jämfört med riket, 1970–2020

Barn per kvinna

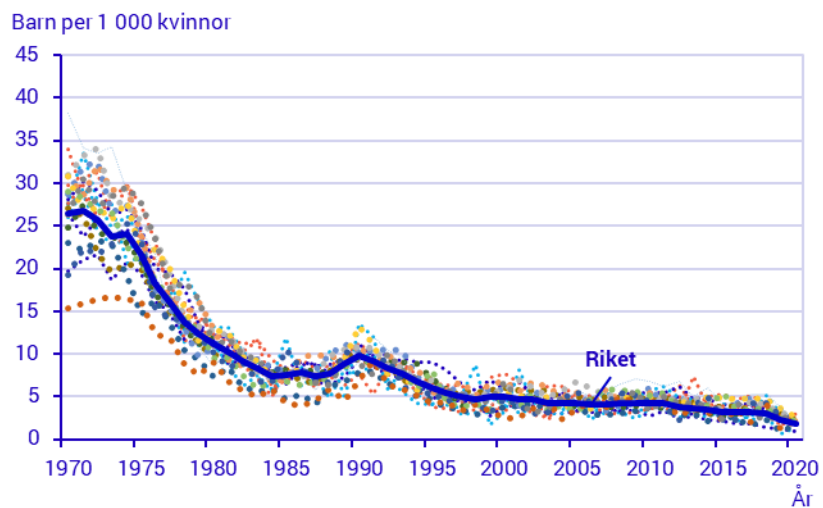

I diagram 3 visas utvecklingen av fruktsamheten för yngre respektive äldre kvinnor från 1970 till 2020. Av diagrammen framgår en minskning av fruktsamheten för yngre kvinnor medan det är en ökning för äldre kvinnor. För yngre kvinnor har fruktsamhetstalet minskat från ungefär 5 till 2 barn per 1 000 kvinnor den senaste 20-årsperioden. Medan den för äldre kvinnor har ökat från ungefär 0,5 barn till 1,5 barn per 1 000 kvinnor under samma period.

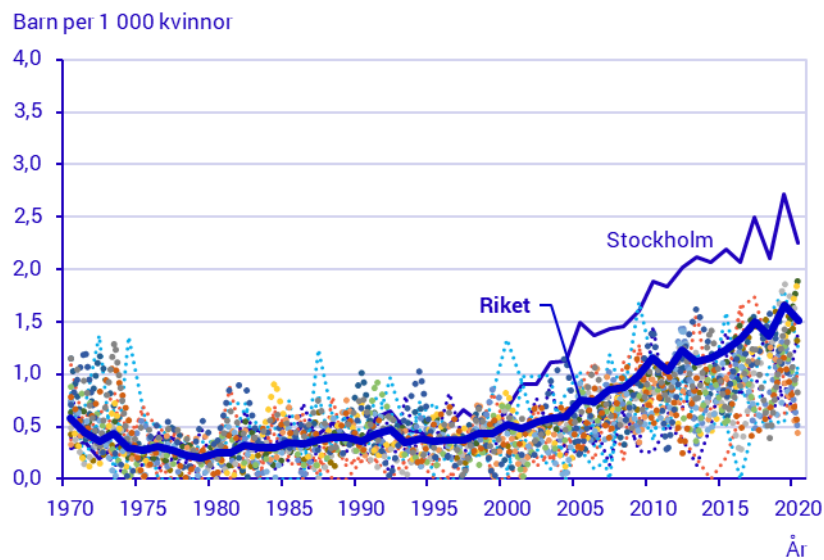
Den senaste 20-årsperioden är barnafödandet för äldre kvinnor i Stockholms län betydligt högre än för de i andra län. Stockholm utgör en stor del av de barn som föds av äldre kvinnorna. Av rikets totala antal födda av en äldre mamma den senaste femårsperioden föddes knappt 40 procent i Stockholms län, medan 25 procent av rikets totala antal kvinnor i åldrarna 45–49 år bor i länet.

Diagram 3
Fruksamhet för yngre (15–19 år) och äldre (45–49 år) kvinnor i olika län jämfört med riket, 1970–2020

Yngre kvinnor

Äldre kvinnor

Observera att det är olika skalor för yngre respektive äldre kvinnor i diagrammen.

Barnafödande för yngre kvinnor

För yngre kvinnor är det mer vanligt att få barn vid 19 års ålder än vid tidigare åldrar. Av det totala antalet födda av yngre kvinnor den senaste 20-årsperioden har ungefär 55 procent en 19-årig mamma. Denna fördelning har inte förändrats mycket under den studerade perioden. Barnafödandet i åldrarna 15–19 år gäller främst kvinnors första barn. Av barnen födda av yngre kvinnor under den studerade perioden är ungefär 90 procent första barn.

I det här avsnittet beskrivs först hur fruktsamheten för kvinnor i 15–19 års ålder utvecklats i olika län under perioden 2001–2020. Det följs av hur barnafödande för yngre kvinnor varierar i olika grupper, då redovisas resultatet för riket som helhet. Med tanke på att drygt 90 procent av barnen som fötts av yngre kvinnor under den studerade perioden är första barn, samt att de allra flesta yngre kvinnor har förgymnasial utbildning och att nästan alla yngre kvinnor bor med sina föräldrar och då definieras som barn i hushållet, redovisas här endast skillnader i fruktsamhet efter nationell bakgrund.

Fruktsamhet i länen

Jämfört med perioden 2001–2005 är fruktsamheten för yngre kvinnor i alla län betydligt lägre den senaste femårsperioden, se Tabell 1 i Tabellbilagan. Men utvecklingen av barnafödandet skiljer sig åt mellan länen under perioderna 2001–2005, 2006–2010, 2011–2015 och 2016–2020.

En tredjedel av rikets län har haft en stadig och kontinuerlig minskning i fruktsamheten för yngre kvinnor sedan perioden 2001–2005, vilket också observerats för riket, se diagram 4. Det gäller de tre storstads länen, Stockholm, Skåne och Västra Götaland samt Hallands, Värmlands, Örebro och Västmanlands län.

I Kronobergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län syns en stadig minskning i fruktsamheten för yngre kvinnor sedan perioden 2006–2010. Jämfört med gruppen ovan börjar minskningen i dessa län lite senare.

Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Gotlands, Dalarnas och Norrbottens län utgör den tredje länsgruppen. I dessa län var skillnaden i fruktsamheten för yngre kvinnor liten under de första tre perioderna men fruktsamheten har minskat betydligt den senaste femårsperioden.

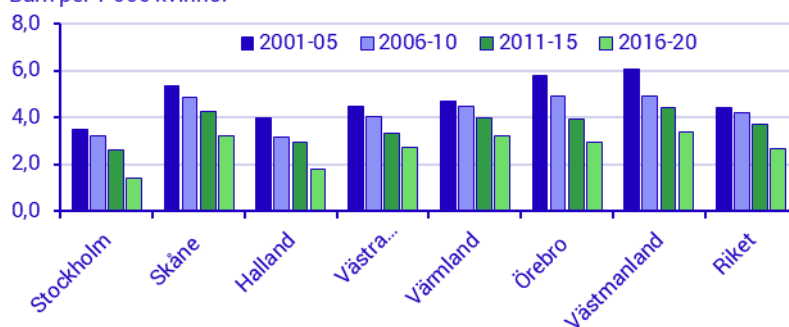
Fruktsamhetsutvecklingen i Södermanlands och Blekinge län avviker från mönstren som beskrivs ovan. I dessa två län fanns ingen tydlig

trend under de första tre perioderna. Men en minskning noteras den senaste femårsperioden även i dessa två län.

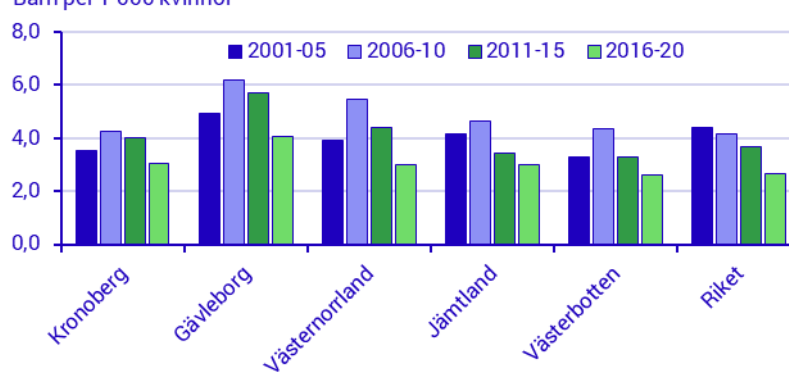
Diagram 4

Fruksamhet för kvinnor 15–19 år i länen och riket för perioderna 2001–2005, 2006–2010, 2011–2015 och 2016–2020

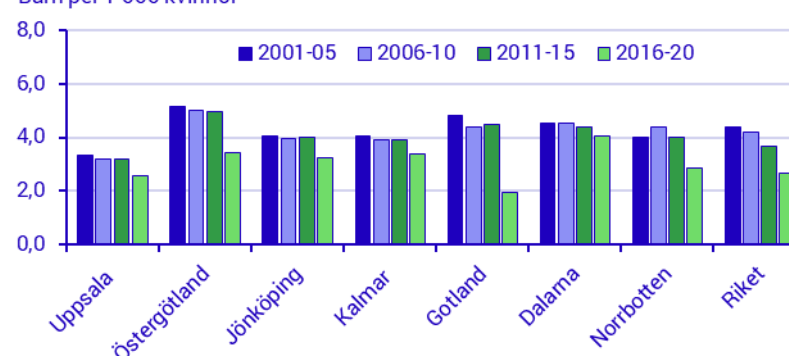
Barn per 1 000 kvinnor

Barn per 1 000 kvinnor

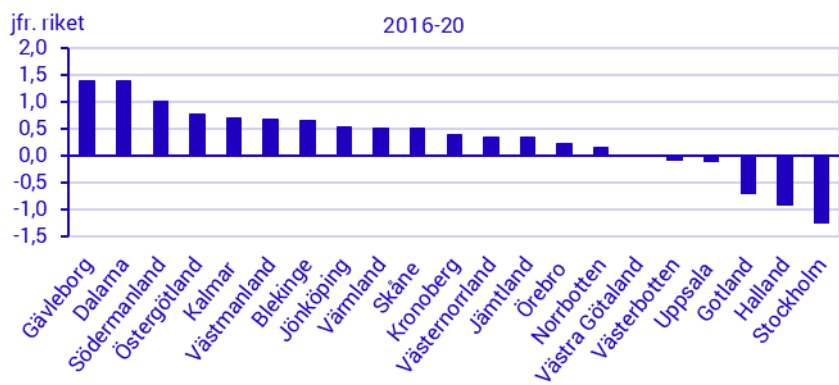
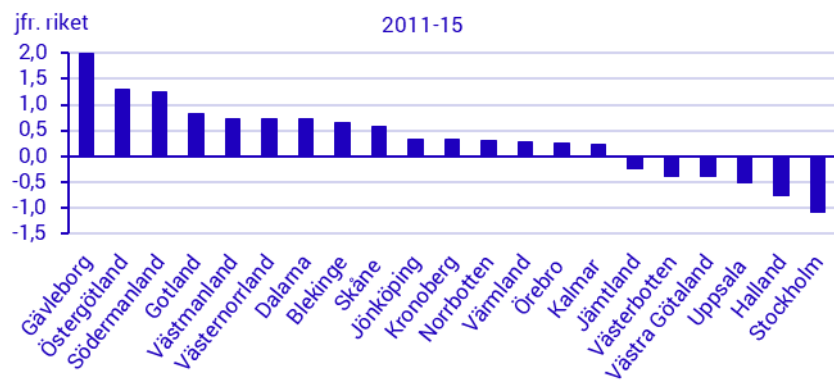
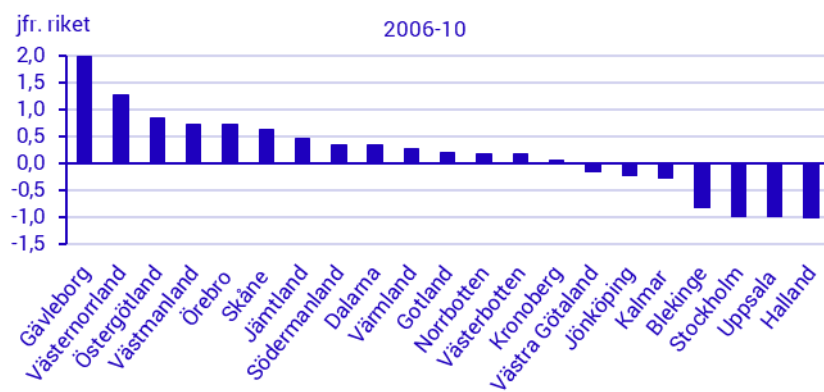
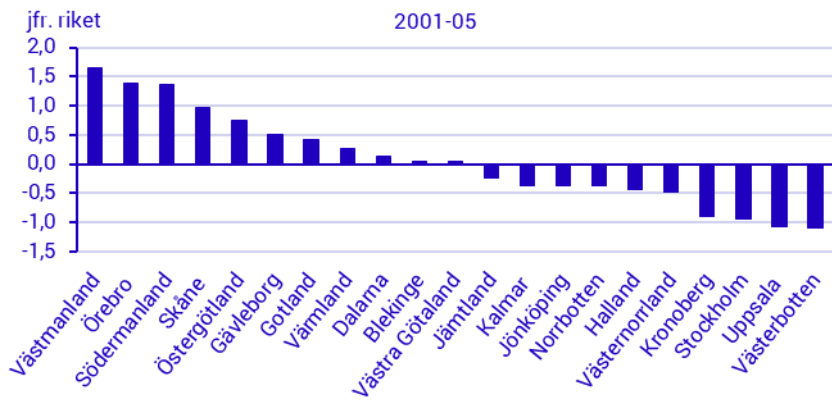
Barn per 1 000 kvinnor

I diagram 5 redovisas fruktsamheten i länen i jämförelse med rikets nivå för respektive tidsperiod. Västmanland hade det högsta fruktsamhetstalet för yngre kvinnor under perioden 2001–2005. Sedan perioden 2006–2010 har det varit bland annat Gävleborgs och Östergötlands län som har haft den högsta fruktsamheten för yngre kvinnor. Länen med den lägsta fruktsamheten har varit bland annat Stockholms, Uppsala och Hallands län.

Diagram 5

Fruksamhet för kvinnor 15–19 år i länen jämfört med riket för perioderna 2001–2005, 2006–2010, 2011–2015 och 2016–2020, barn per 1 000 kvinnor

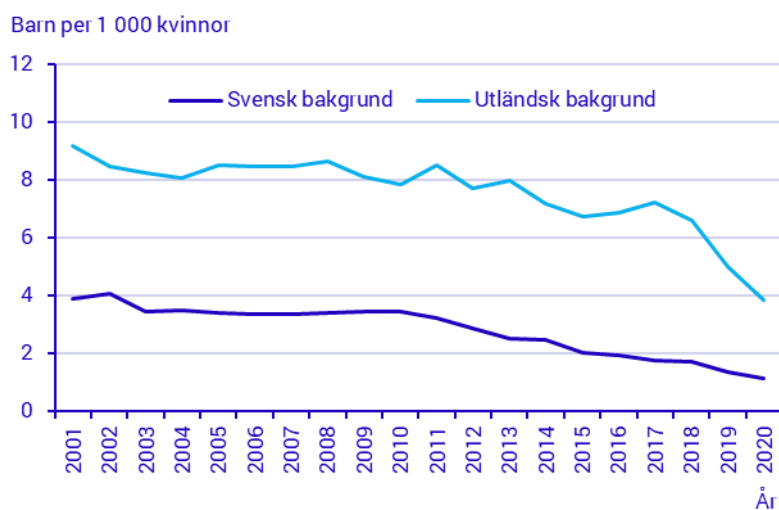
Fruksamhet efter nationell bakgrund

Yngre kvinnor delas in i två grupper baserat på deras nationella bakgrund. De som är födda i Sverige med en eller två Sverigefödda föräldrar klassas som kvinnor med svensk bakgrund medan utrikes födda kvinnor samt kvinnor födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar grupperas som kvinnor med utländsk bakgrund.

Under perioden 2001–2005 hade ungefär 84 procent av de yngre kvinnorna i riket svensk bakgrund och andelen har minskat till 74 procent den senaste femårsperioden. Under samma period har andelen yngre kvinnor med utländsk bakgrund ökat från 16 procent till 26 procent. Av barnen födda av yngre kvinnor under perioden 2001–2005 hade 70 procent en mamma med svensk bakgrund, men andelen har minskat till 44 procent under perioden 2016–2020. Andelen barn födda av yngre kvinnor med utländsk bakgrund har ökat från 30 procent för perioden 2001–2005 till 56 procent den senaste perioden.

I diagram 6 redovisas fruktsamheten för yngre kvinnor efter nationell bakgrund under den studerade perioden. Fruksamheten för gruppen med utländsk bakgrund har varit betydligt högre än gruppen med svensk bakgrund. En minskning av fruktsamheten över tid redovisas för båda grupperna. För gruppen med svensk bakgrund är nedgången under 2010-talet snabbare än för de föregående tio åren. Totalt sett har fruktsamhetstalet för denna grupp minskat från knappt 4 barn per 1 000 kvinnor till drygt 1 barn per 1 000 från 2001 till 2020. Förändringen var liten för gruppen med utländsk bakgrund fram till början av 2010-talet. Därefter har trenden gått nedåt, särskilt under de senaste åren. År 2020 är fruktsamhetstalet för gruppen med utländsk bakgrund knappt 4 barn per 1 000 kvinnor. Det är på ungefär samma nivå som gruppen med svensk bakgrund hade för 20 år sedan.

Diagram 6
Fruksamhet för kvinnor 15–19 år i riket efter nationell bakgrund, 2001–2020

Som tidigare nämnts gäller barnafödande bland yngre kvinnor främst första barn. Fördelningen skiljer sig något åt efter mammans nationella bakgrund. Av de barn som fötts av yngre mammor med svensk bakgrund den senaste 20-årsperioden är 94 procent förstabarn. Av födda som har en mamma med utländsk bakgrund är 86 procent förstabarn. Det innebär att yngre kvinnor med utländsk bakgrund mer ofta föder sitt andra barn eller barn av senare paritet jämfört med de med svensk bakgrund.

Barnafödande för äldre kvinnor

Under den studerade perioden har åldersfördelningen av äldre mammor förändrats. Av barnen som föddes av äldre kvinnor år 2001 hade 56 procent en 45-årig mamma och 5 procent en 49-årig mamma. Motsvarande andelar är 42 respektive 12 procent år 2020, vilket betyder att andelen 45-åriga mammor har minskat medan andelen 49-åriga mammor ökat.

I det här avsnittet beskrivs först hur fruktsamheten för äldre kvinnor utvecklats i länen och därefter hur den varierar i olika grupper under den studerade perioden. De sociala och demografiska faktorerna som ingår i analysen är nationell bakgrund, utbildningsnivå, familjesituation och barnets ordningsnummer.

Fruktsamhet i länen

Fruktsamhetstalen för äldre kvinnor i olika län för perioderna 2001–2005, 2006–2010, 2011–2015 och 2016–2020 redovisas i Tabell 2 i Tabellbilagan. En ökning av fruktsamheten över tid kan noteras för de äldre kvinnorna i de flesta län.

Framför allt syns en kontinuerlig ökning av fruktsamheten för äldre kvinnor sedan perioden 2001–2005 i 13 län, se diagram 7. Det gäller storstadslänen Stockholm, Skåne och Västra Götalands län samt Uppsala, Södermanlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Hallands, Värmlands, Västernorrlands, Jämtlands och Norrbottens län.

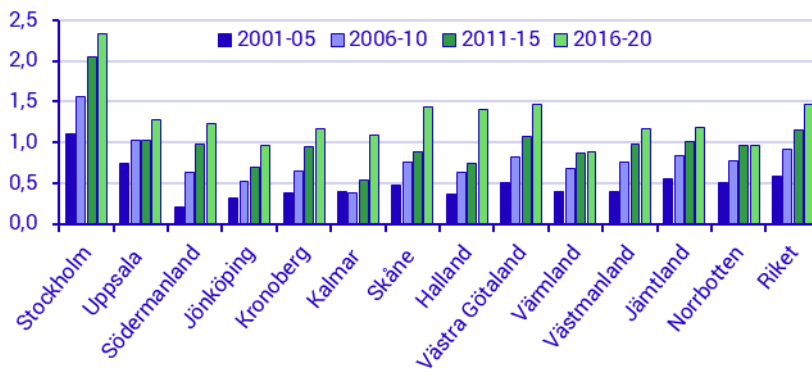
Fruktsamheten i övriga län har utvecklats på andra sätt. I Örebro, Dalarnas och Västernorrlands län är utvecklingen av fruktsamheten för äldre kvinnor ostadig under de första tre femårsperioderna. Men fruktsamhetstalet var betydligt högre den senaste femårsperioden än de föregående perioderna. I Östergötlands, Gävleborgs och Västerbottens län ökade fruktsamheten för äldre kvinnor under de första tre perioderna, men minskade något den senaste femårsperioden.

Trenderna i Gotlands och Blekinge län avviker från mönstren som beskrivs ovan. Det finns få födselar bland äldre kvinnor i dessa län, vilket gör det känsligt för slumpmässiga förändringar.

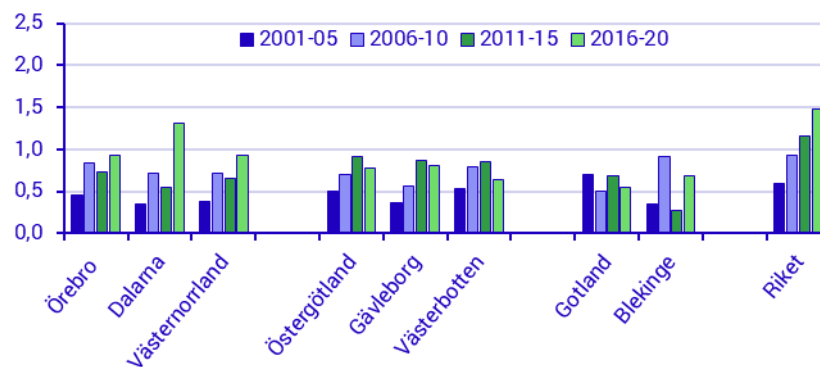
Diagram 7

Fruksamhet för kvinnor 45–49 år i länen och riket för perioderna 2001–2005, 2006–2010, 2011–2015 och 2016–2020

Barn per 1 000 kvinnor

Barn per 1 000 kvinnor

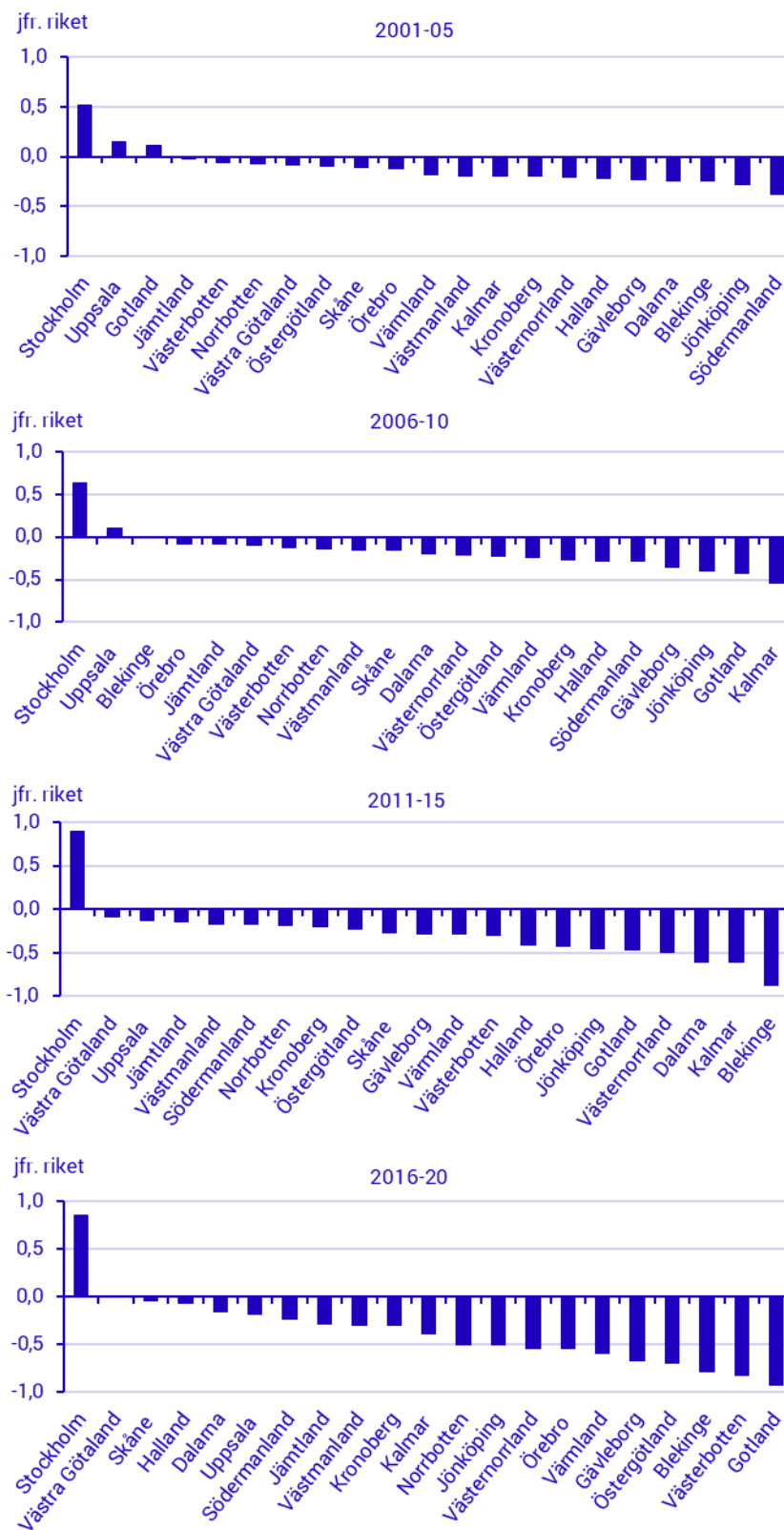

Vidare kan noteras att fruktsamheten för äldre kvinnor i Stockholms län har varit högst under alla fyra perioderna, se diagram 8.

Fruksamhetstalet för äldre kvinnor i länet var 1,1 barn per 1 000 kvinnor under perioden 2001–2005, 0,5 fler barn per 1 000 kvinnor än genomsnittet i riket. Det har ökat till 2,3 barn per 1 000 kvinnor för perioden 2016–2020, 0,9 fler än genomsnittet i riket.

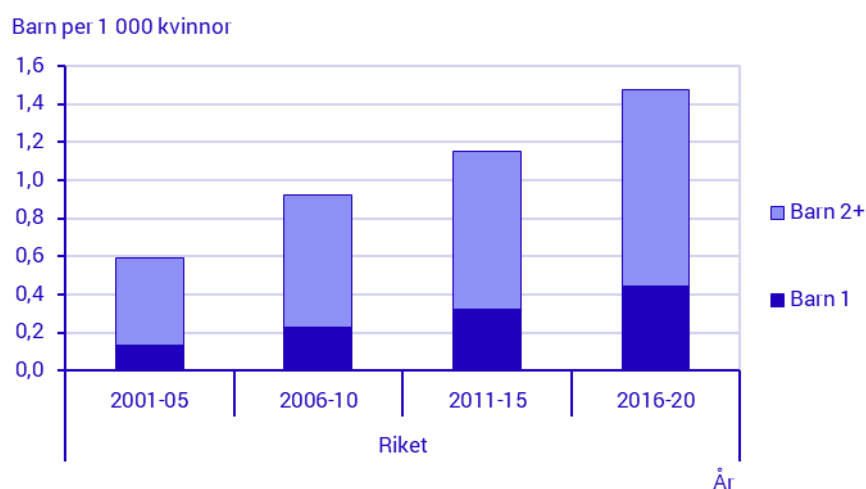
Diagram 8

Fruksamhet för kvinnor 45–49 år i länen jämfört med riket för perioderna 2001–2005, 2006–2010, 2011–2015 och 2016–2020, barn per 1 000 kvinnor

Till skillnaden från resultatet för yngre kvinnor där de allra flesta födda barn är kvinnors första barn, är barnafödandet bland äldre kvinnor i högre utsträckning barn av senare paritet. Under perioden 2001–2005 var 23 procent av barn som föddes av äldre kvinnor i riket första barn. Andelen har ökat till 30 procent under perioden 2016–2020. Denna förändring återspeglas i utvecklingen av fruktsamhet för äldre kvinnor efter barnets ordningsnummer, som redovisas i diagram 9.

Diagram 9
Fruksamhet för kvinnor 45–49 år i riket efter barnets ordningsnummer för perioderna 2001–2005, 2006–2010, 2011–2015 och 2016–2020

Fruksamhet efter nationell bakgrund

Under den studerade perioden har fördelningen av äldre kvinnor med svensk eller utländsk bakgrund förändrats. Andelen äldre kvinnor med svensk bakgrund har minskat från 81 procent under perioden 2001–2005 till 72 procent under perioden 2016–2020 samtidigt som andelen med utländsk bakgrund ökat från 19 till 28 procent under samma period. Av barnen som föddes av äldre kvinnor under perioden 2001–2005 hade 66 procent en mamma med svensk bakgrund, den har minskat till 55 procent den senaste femårsperioden. Andelen födda som har en mamma med utländsk bakgrund har därmed ökat från 34 procent till 45 procent.

Av diagram 10 framgår årlig utveckling av fruktsamheten för äldre kvinnor efter nationell bakgrund. Under den studerade perioden syns en uppgående trend i fruktsamhet för både kvinnor med svensk och kvinnor med utländsk bakgrund. Generellt har fruktsamhetstalet för de med utländsk bakgrund varit ungefär dubbel så högt som det för de med svensk bakgrund.

Diagram 10
Fruksamhet för kvinnor 45–49 år i riket efter nationell bakgrund, 2001–2020

Barn per 1 000 kvinnor

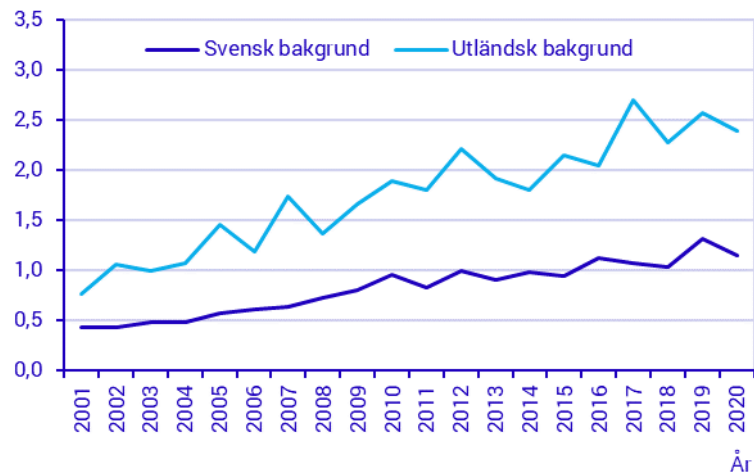
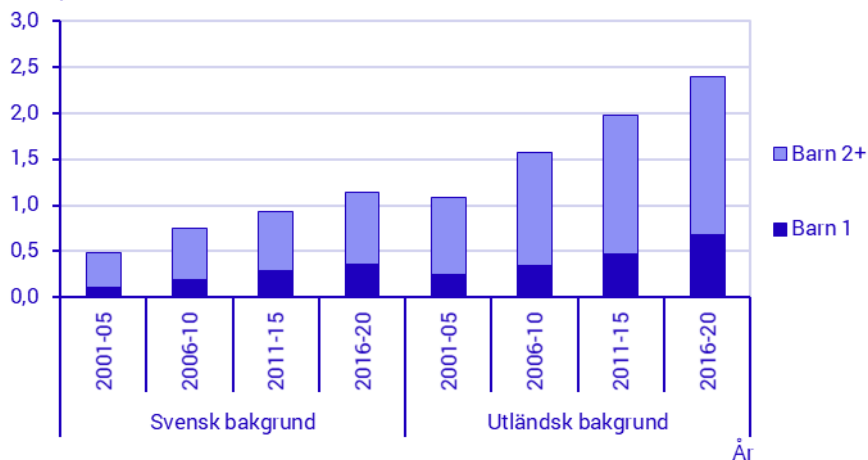

Diagram 11
Fruksamhet för kvinnor 45–49 år efter nationell bakgrund och barnets ordningsnummer för perioderna 2001–2005, 2006–2010, 2011–2015 och 2016–2020

Barn per 1 000 kvinnor

I diagram 11 visas fruktsamhet för äldre kvinnor efter nationell bakgrund samt barnets ordningsnummer för perioderna 2001–2005, 2006–2010, 2011–2015 och 2016–2020. Som visats i diagram 10 kan man se en ökning av fruktsamheten för äldre kvinnor med såväl svensk som utländsk bakgrund. Denna ökning gäller både första barnet och barn av senare paritet. Under perioden 2001–2005 var 23 procent av födda av äldre kvinnor första barn, oavsett kvinnors nationella bakgrund. Den senaste femårsperioden är andelen första barn 32 procent för kvinnor med svensk bakgrund och 28 procent för de med utländsk bakgrund.

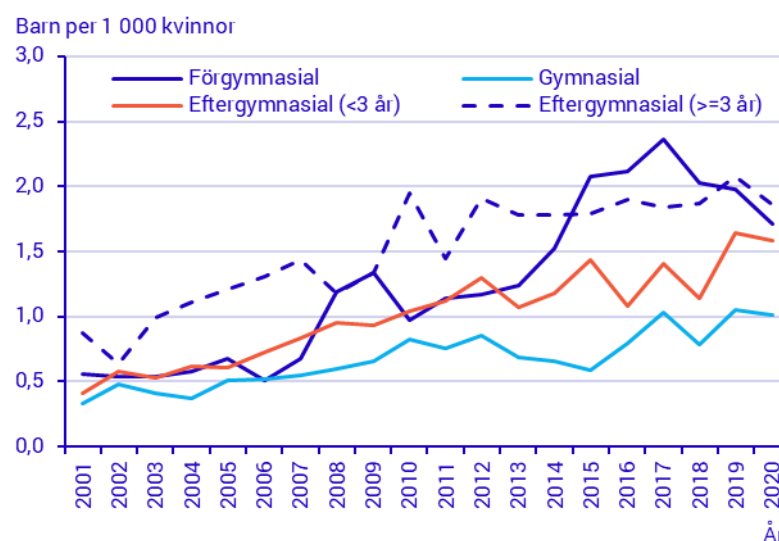
Fruksamhet efter utbildningsnivå

I analysen har äldre kvinnor delats in i fem grupper baserat på utbildningsnivå: förgymnasial, gymnasial, eftergymnasial kortare än tre år och eftergymnasial tre år eller längre. De kvinnor för vilka uppgift om utbildningsnivå saknas grupperas i en separat grupp.

Den senaste 20-årsperioden har fördelningen av äldre kvinnorna efter utbildningsnivå förändrats. Andelen med förgymnasial utbildning, gymnasial utbildning och eftergymnasial utbildning kortare än tre år har minskat, medan andelen kvinnor som har eftergymnasial utbildning tre år eller längre har ökat från 18 procent år 2001 till 40 procent år 2020. Av de barn som föddes av äldre mammor i riket år 2001 hade 32 procent en mamma med eftergymnasial utbildning tre år eller längre. År 2020 hade andelen ökat till knappt 50 procent.

I diagram 12 redovisas årlig utveckling av fruktsamheten för äldre kvinnor efter utbildningsnivå. Trenderna ser lite instabila ut på grund av få födselar vissa år. Totalt sett har fruktsamheten ökat över tid för äldre kvinnor i alla utbildningsnivåer. Kvinnor med gymnasial utbildning har haft lägst fruktsamhet under hela den studerade perioden, medan den för de med eftergymnasial utbildning tre år eller längre varit högst under större delen av den studerade perioden. Fruksamheten för kvinnor med förgymnasial utbildning och för de med eftergymnasial utbildning kortare än tre år ligger någonstans däremellan fram till början av 2010-talet. Därefter har trenden för de med förgymnasial utbildning ökat snabbt och nivån har överstigit den för kvinnor med den högsta utbildningsnivån under perioden 2015–2018. De senaste två åren ligger fruktsamheten för dessa två grupper på ungefär samma nivå.

Diagram 12
Fruksamhet för kvinnor 45–49 år i riket efter utbildningsnivå, 2001–2020

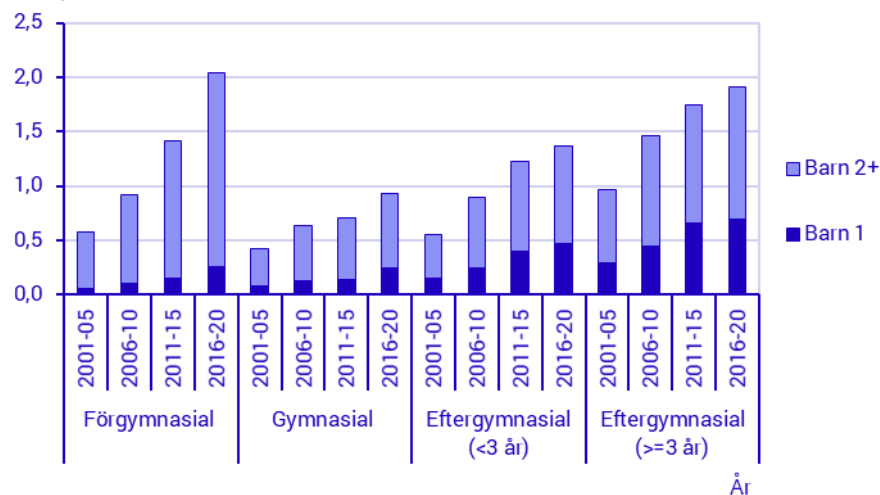

Resultat för kvinnor för vilka uppgift om utbildningsnivå saknas visas inte i diagrammet på grund av för få födselar i denna grupp.

Diagram 13

Fruksamhet för kvinnor 45–49 år efter utbildningsnivå och barnets ordningsnummer för perioderna 2001–2005, 2006–2010, 2011–2015 och 2016–2020

Barn per 1 000 kvinnor

I diagram 13 visas fruktsamheten för äldre kvinnor i riket efter utbildningsnivå och barnets ordningsnummer under perioderna 2001–2005, 2006–2010, 2011–2015 och 2016–2020. När fruktsamheten redovisas periodvis är trenderna mer tydliga. Fruksamheten ökar för alla utbildningsnivåer. Under perioderna 2001–2005, 2006–2010 samt 2011–2015 var det äldre kvinnor med eftergymnasial utbildning 3 år eller längre som hade högst fruktsamhet. Den senaste femårsperioden har fruktsamheten för de med lägst utbildningsnivå nått och till och med överstigit den för kvinnor med högst utbildningsnivå.

För kvinnor med förgymnasial och gymnasial utbildning gäller barnafödandet främst andra barn eller barn av senare paritet. Av barnen som föds av äldre kvinnor med förgymnasial utbildning och gymnasial utbildning under perioden 2016–2020 är 14 respektive 26 procent första barn. Av de barn som föds av äldre kvinnor med eftergymnasial utbildning antingen kortare än tre år eller minst tre år är 34 respektive 37 procent första barn under samma period. Det betyder att jämfört med kvinnor med lägre utbildningsnivå är det mer vanligt för kvinnor med högre utbildningsnivå att få sitt första barn i åldrarna 45–49 år.

Uppgången av barnafödandet bland äldre kvinnor med lägst utbildningsnivå kan delvis kopplas till ökningen av invandringen sedan början av 10-talet. Den stora asylinvandringen i mitten av 10-talet, främst av personer födda i Syrien står för de historiskt höga nivåerna (SCB, 2021). Andelen av äldre kvinnor som var utrikes födda har ökat från i genomsnitt 19 procent åren 2001–2015 till 24 procent den senaste femårsperioden. Av det totala antalet födda av äldre kvinnor under åren 2001–2015 har i genomsnitt 34 procent en utrikes född mamma. Andelen har ökat till 42 procent under perioden 2016–2020.

En närmare titt på fruktsamheten för äldre kvinnor efter både utbildningsnivå och födelseland avslöjar att uppgången av fruktsamheten bland förgymnasialt utbildade kvinnor sedan mitten av 10-talet främst speglar utvecklingen av fruktsamheten för utrikes födda. I denna grupp är det kvinnorna med lägst respektive högst utbildningsnivå som har den högsta fruktsamheten sedan mitten av 10-talet. Bland inrikes födda äldre kvinnor är det kvinnorna med högst utbildningsnivå som haft den högsta fruktsamheten under hela den studerade perioden.

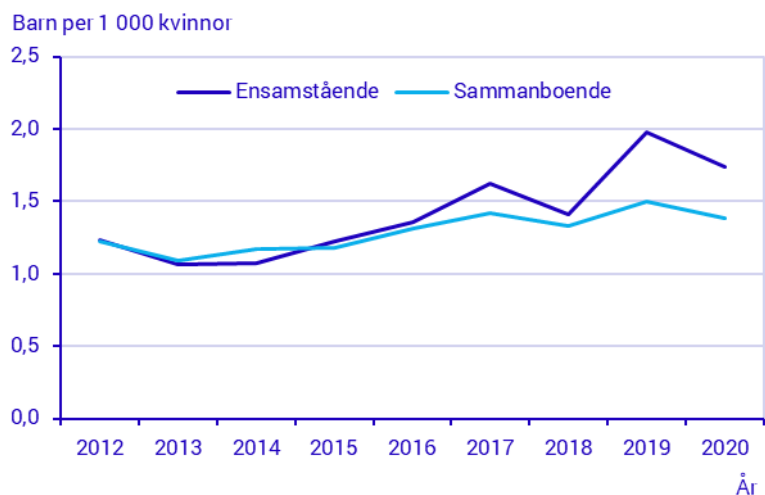
Fruktsamhet efter familjsituation

I denna rapport grupperas äldre kvinnor baserat på deras ställning i hushållet eller deras familjsituation. De i ett gift par, ett registrerat partnerskap, eller ett samboförhållande grupperas som sammanboende. Ensamboende och ensamstående föräldrar grupperas som ensamstående. Utöver dessa två grupper finns ett mindre antal personer som varken kan klassas som ensamstående eller sammanboende, här kallade övriga kvinnor, samt personer för vilka uppgift om hushåll saknas i SCB:s register. I rapporten redovisas endast resultat för perioden 2012–2020 eftersom uppgifter om hushåll finns från 2012.

Under perioden 2012–2020 är i genomsnitt 26 procent av äldre kvinnor i riket ensamstående och drygt 70 procent sammanboende. Förändringen över tid är liten. Av barnen som föds av äldre kvinnor under samma period har i genomsnitt 26 procent en ensamstående mamma och 68 procent en sammanboende mamma. Resten av barnen är födda av övriga kvinnor och kvinnor för vilka uppgift saknas. Fördelningen av barn efter mammans familjsituation har förändrats något över tid. År 2012 har 26 procent av födda av äldre kvinnor en ensamstående mamma och 70 procent en sammanboende mamma. Motsvarande är 29 procent respektive 65 procent år 2020. Det innebär att andelen av födda med en ensamstående mamma har ökat något medan andelen med en sammanboende mamma minskat något under den studerade perioden. Att vara ensamstående innebär inte nödvändigtvis att kvinnorna fått barn på egen hand. Tidigare studier visar att det är vanligt att ensamstående mammor flyttar ihop med barnets pappa året efter barnafödande (SCB, 2012).

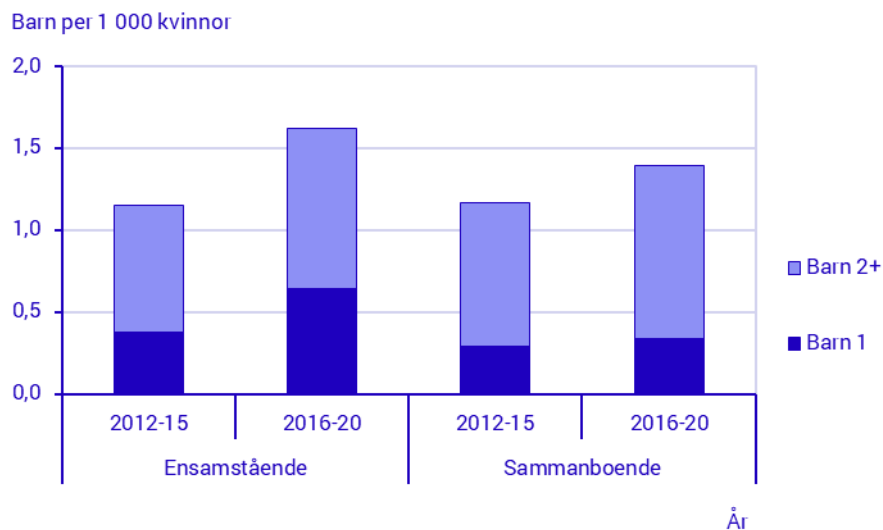
I diagram 14 redovisas årlig utveckling av fruktsamheten för äldre kvinnor efter familjsituation åren 2012–2020. Totalt sett har fruktsamheten ökat över tid för både de ensamstående och de sammanboende. Mellan år 2012 och 2015 var fruktsamheten för de ensamstående och sammanboende på ungefär samma nivå. Åren därefter har skillnaden mellan grupperna varit mer tydlig. Det verkar som att ökningen för de ensamstående är något snabbare. År 2020 är fruktsamhetstalet 1,74 barn per 1 000 kvinnor för de ensamstående och 1,38 barn per 1 000 kvinnor för de sammanboende.

Diagram 14
Fruksamhet för kvinnor 45–49 år efter familjesituation, 2012–2020

Resultat för övriga kvinnor samt kvinnor för vilka uppgift om familjesituation saknas visas inte på grund av för få födselar i dessa grupper.

Diagram 15
Fruksamhet för kvinnor 45–49 år efter familjesituation och barnets ordningsnummer för perioderna 2012–2015 och 2016–2020

Resultat för övriga kvinnor samt kvinnor för vilka uppgift om familjesituation saknas visas inte på grund av för få födselar i dessa grupper.

Av diagram 15 framgår en ökning av fruktsamheten för både de ensamstående och de sammanboende mellan 2012–2015 och 2016–2020. Den senaste femårsperioden är ökningen av fruktsamheten snabbare för de ensamstående än de sammanboende.

Ytterligare att notera är att av de barn som föds av de sammanboende är andelen första barn densamma under båda perioderna, ungefär 24–25 procent. Utvecklingen för de ensamstående är annorlunda. Under perioden 2012–2015 utgör första barn 33 procent av barn som föddes av ensamstående kvinnor. Andelen har ökat till 40 procent den senaste

femårsperioden. Det vill säga att bland ensamstående kvinnor som får barn i åldrarna 45–49 år finns fler förstagångsmammor den senaste femårsperioden jämfört den föregående perioden, och att få första barn i äldre åldrar har blivit mer vanligt för de ensamstående de senare åren än tidigare.

Den ökade fruktsamheten för de ensamstående under perioden 2016–2020 kan förklaras av flera faktorer. Sedan 1 april 2016 har ensamstående rätt till assisterad befruktning i Sverige, som gifta par, registrerade partner och sambor (SoU, 2016). Innan det behövde de söka sig till andra länder för att få hjälp. Den nya lagändringen kan ha ökat möjligheten för kvinnor att skaffa barn på egen hand.

Sammanfattning

Sedan år 1970 har antalet födda av kvinnor i åldrarna 15–19 år minskat kraftigt från drygt 7 000 barn till ungefär 500 barn, medan antalet födda av kvinnor i åldrarna 45–49 år har ökat från ungefär 120 till 500 barn. I dag föds ungefär lika många barn av de yngre och de äldre kvinnorna.

I denna rapport redovisas hur barnafödande utvecklats över tid för yngre respektive äldre kvinnor i olika län den senaste 20-årsperioden och hur deras barnafödande varierat efter sociala och demografiska faktorer.

Yngre kvinnor

Nedgående barnafödande i alla län

Barnafödandet bland yngre kvinnor har minskat i alla län. En tredjedel av rikets län har haft en stadig och kontinuerlig minskning av fruktsamheten för yngre kvinnor sedan perioden 2001–2005. I övriga län har det inte skett en lika tydlig nedgång under början av 2000-talet.

Den senaste 15-årsperioden har bland annat Gävleborgs och Östergötlands län haft den högsta fruktsamheten för yngre kvinnor. Länen med den lägsta fruktsamheten har varit bland annat Stockholms, Uppsala och Hallands län.

Högre fruktsamhet för de med utländsk bakgrund

Under den studerade perioden har barnafödandet minskat för både kvinnor med svensk bakgrund och kvinnor med utländsk bakgrund. För de med svensk bakgrund gick trenden ner snabbare under 2010-talet jämfört med 2000-talet. Minskningen för de med utländsk bakgrund har gått fortare de senaste åren jämfört med tidigare år.

Det kan noteras att yngre kvinnor med utländsk bakgrund har betydligt högre fruktsamhet än de med svensk bakgrund under hela den studerade perioden. Fruktsamhetstalet för kvinnor med utländsk bakgrund år 2020 är på samma nivå som för de med svensk bakgrund år 2001.

Drygt 90 procent av födda bland yngre kvinnor är första barn

Av de barn som föds av yngre kvinnor under den studerade perioden är drygt 90 procent kvinnans första barn. Det är liten skillnad efter mammas nationella bakgrund. Av de barn som föds av en mamma med svensk bakgrund den senaste 20-årsperioden är 94 procent förstabarn. För de med utländsk bakgrund är 86 procent förstabarn.

Äldre kvinnor

Ökat barnafödande i de flesta län

I 13 av rikets 21 län visas en kontinuerlig ökning av fruktsamheten för äldre kvinnor sedan perioden 2001–2005. I övriga län har fruktsamheten utvecklats på olika sätt.

Stockholms län har haft den högsta fruktsamheten bland äldre kvinnor under hela den studerade perioden. Av de barn som föddes av äldre kvinnor den senaste femårsperioden föddes knappt 40 procent i Stockholms län.

Högre fruktsamhet för de med utländsk bakgrund

Under den studerade perioden har fruktsamheten ökat för både äldre kvinnor med svensk bakgrund och de med utländsk bakgrund. Fruktsamhetstalet för de med utländsk bakgrund har varit dubbel så högt som det för de med svensk bakgrund.

Högre fruktsamhet för de med högst och lägst utbildningsnivå

Fruktsamheten har ökat över tid för äldre kvinnor i alla utbildningsnivåer. Äldre kvinnor med gymnasial utbildning har haft lägst fruktsamhet under hela den studerade perioden, medan kvinnor med minst tre års eftergymnasial utbildning haft högst fruktsamhet under perioderna 2001–2005, 2006–2010 samt 2011–2015. Den senaste femårsperioden har äldre kvinnor med lägst utbildningsnivå något högre fruktsamhet än de med högst utbildningsnivå.

Av de barn som under perioden 2016–2020 fötts av äldre kvinnor med förgymnasial utbildning är endast 14 procent kvinnornas första barn. Motsvarande andel för äldre kvinnor med eftergymnasial utbildning 3 år eller längre är 37 procent.

Högre fruktsamhet för de ensamstående

I början av 10-talet var fruktsamheten för de ensamstående och sammanboende i åldrarna 45–49 år på ungefär samma nivå. Sedan år 2016 har fruktsamheten ökat snabbare för ensamstående än för sammanboende kvinnor. Ökningen har varit tydligare vad gäller födslar av första barn än högre pariteter.

Kort om statistiken

Uppgifterna om antalet kvinnor samt födda i befolkningen i denna rapport har hämtats från *Registret över totalbefolkningen (RTB)*. Uppgifter om kvinnors utbildningsnivå hämtas från *Registret över befolkningens utbildning (UREG)*.

För att säkerställa tillförlitliga resultat har en gräns för beräkning av åldersspecifikt fruktsamhetstal satts. Medelbefolkningen för kvinnor i varje barnafödande ålder under ett studerat år bör nå minst 50 kvinnor.

Fruketsamhetstalen för yngre respektive äldre kvinnor i rapporten beräknas som antalet barn födda av kvinnor i åldrarna 15–19 respektive 45–49 år i relation till medelfolkmängden av kvinnor i respektive åldrar.

I rapporten används kvinnors utbildningsnivå och familjesituation året innan för att beräkna fruktsamheten för ett givet år.

Referenser

SCB. (2012). *Sambo, barn, gift, isär? Parbildning och separationer bland förstagångsföräldrar*. Demografiska rapporter 2012:1.

SCB. (2021). *Bilagor till Sveriges framtida befolkning 2021–2070*. Demografiska rapporter 2021:2

SoU. (2016). Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor. Socialutskottets betänkande 2015/16: SoU3. Riksdagen.

Tabellbilaga

Tabell 1
Fruksamhet för yngre kvinnor (15–19 år) efter län för perioderna 2001–2005, 2006–2010, 2011–2015 och 2016–2020, barn per 1 000 kvinnor

Län	2001–05	2006–10	2011–15	2016–20
Stockholms län	3,47	3,21	2,61	1,42
Uppsala län	3,34	3,21	3,19	2,57
Södermanlands län	5,76	4,54	4,94	3,71
Östergötlands län	5,16	5,04	4,99	3,45
Jönköpings län	4,04	3,97	4,03	3,23
Kronobergs län	3,52	4,25	4,03	3,07
Kalmar län	4,04	3,91	3,93	3,39
Gotlands län	4,84	4,39	4,51	1,97
Blekinge län	4,46	3,36	4,35	3,34
Skåne län	5,37	4,83	4,26	3,19
Hallands län	3,97	3,18	2,93	1,76
Västra Götalands län	4,44	4,02	3,30	2,70
Värmlands län	4,68	4,47	3,98	3,20
Örebro län	5,78	4,92	3,95	2,92
Västmanlands län	6,06	4,92	4,43	3,37
Dalarnas län	4,55	4,54	4,41	4,07
Gävleborgs län	4,91	6,17	5,70	4,08
Västernorrlands län	3,93	5,46	4,42	3,02
Jämtlands län	4,16	4,66	3,45	3,02
Västerbottens län	3,31	4,36	3,31	2,60
Norrbottens län	4,03	4,37	4,00	2,84
Riket	4,41	4,18	3,69	2,68

Det län med högst fruktsamhet respektive period har fetmarkerats i tabellen.

Tabell 2**Fruksamhet för äldre kvinnor (45–49 år) efter län för perioderna 2001–2005, 2006–2010, 2011–2015 och 2016–2020, barn per 1 000 kvinnor**

Län	2001–05	2006–10	2011–15	2016–20
Stockholms län	1,11	1,56	2,05	2,33
Uppsala län	0,74	1,02	1,03	1,28
Södermanlands län	0,21	0,63	0,98	1,23
Östergötlands län	0,49	0,70	0,92	0,78
Jönköpings län	0,31	0,52	0,70	0,96
Kronobergs län	0,39	0,65	0,95	1,17
Kalmar län	0,39	0,38	0,54	1,09
Gotlands län	0,70	0,50	0,69	0,54
Blekinge län	0,34	0,91	0,27	0,69
Skåne län	0,48	0,76	0,88	1,43
Hallands län	0,37	0,64	0,74	1,41
Västra Götalands län	0,51	0,82	1,07	1,47
Värmlands län	0,40	0,69	0,87	0,88
Örebro län	0,46	0,84	0,72	0,93
Västmanlands län	0,40	0,76	0,98	1,18
Dalarnas län	0,34	0,72	0,54	1,31
Gävleborgs län	0,36	0,56	0,87	0,80
Västernorrlands län	0,38	0,71	0,66	0,93
Jämtlands län	0,56	0,83	1,01	1,19
Västerbottens län	0,53	0,79	0,85	0,64
Norrbottens län	0,51	0,78	0,96	0,97
Riket	0,59	0,92	1,15	1,47

Det län med högst fruktsamhet respektive period har fetmarkerats i tabellen.

SCB beskriver Sverige

Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.